

دانشگاه تهران

دفتر آموزشهای حرفهای و تخصصی

عنوان:

پاکسازی داده دیابت

پروژه دیابت سرخپوستان پیما

استاد:

مهندس محمدرضا محتاط

نام دانشجو: زهرا غلامي مندي

تيرماه ۱۴۰۳

چکیده

در ایس مستند گامهای مربوط به فازهای متدولوژی CRISP-DM در پروژه دیابت سرخپوستان پیما مورد بررسی قرار داده شده است. دیتاست دیابت سرخپوستان پیما یکی از مجموعهدادههای شناخته شده در زمینه پیشبینی دیابت نوع ۲ است که توسط مؤسسهٔ ملی دیابت و بیماریهای گوارشی و کلیه ۱ تهیه شده است. ایس دیتاست شامل ۷۶۸ نمونه و ۸ ویژگی ورودی به همراه یک ویژگی خروجی است که نشان میدهد آیا فرد مبتلا به دیابت است یا خیر. این دیتاست به دلیل چالشهای موجود در پیشبینی دقیق دیابت و اهمیت ویژگیهای ورودی در تشخیص بیماری، به طور گسترده در تحقیقات و پروژههای یادگیری ماشین استفاده میشود. من در این پروژه به بررسی و ارزیابی و بهبود تکنیکهای پیش پردازش دادهها، مانند مدیریت دادههای گمشده و نامتوازن می پردازم.

NIDDK'

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
١	فصل ۱ درک کسبوکار و داده
۲	١-١. مقدمه
٣	۱–۲. شناسایی داده ها
	۱-۲-۱. ستون اول؛ Pregnancies
٣	۱–۲–۲. ستون دوم؛ Glucose
٣	۱–۲–۳. ستون سوم؛ Blood Pressure
۴	۱–۲–۴. ستون چهارم؛ Skin Thickness
	۱–۲–۵. ستون پنجم:Insulin
	۶–۲–۱. ستون ششم؛ BMI
	۱–۲–۷. ستون هفتم؛ Diabetes Pedigree Function
	۱-۲-۸. ستون هشتم؛ Age
	۱–۲–۹. ستون نهم؛ Outcome
	٣-١. تشخيص خطا يا نويز
۶	۴-۱. ساختار کلی پروژه
v	فصل۲ آماده سازی داده
λ	١ – ٢. مقدمه
λ	۲–۲. وارد کردن داده
11	۳-۲. ساختار بندی و مجتمع کردن داده
	۴-۲. رفع خطا یا نویز
17	۵–۲. شناسایی داده های پرت
	۱–۵–۲. تشخیص توزیع داده ها

١٣	۲–۵–۲. شناسایی تعداد داده های پرت
١۵	۳–۵–۲. استفاده از روش ۱.۵ تا ۳ IQR
	۲-۵-۴. استفاده از روش ۳ تا ۵ سیگما
	۶-۲. شناسایی داده های مفقوده
	۱–۶–۲. تشخیص توزیع داده ها
	۲–۶–۲. شناسایی درصد داده های مفقوده
١٨	۳–۶–۲. استفاده از روش Random-Normal
	۲-۷. هم مقیاس سازی داده ها
Error! Bookmark not defined.	نتیجه گیری

فصل ۱ درک کسبوکار و داده

١-١. مقدمه

در فصل اول این پروژه، به بررسی و انجام فاز اول متدولوژی CRISP-DM خواهیم پرداخت. این فاز که بهعنوان "درک کسبوکار و داده" شناخته می شود، شامل مراحل کلیدی برای ایجاد یک پایه قوی جهت تحلیل و مدل سازی داده ها است. در این مرحله، ابتدا به شناسایی و تعریف اهداف کسبوکار و تحقیق پرداخته و سپس سؤالات کلیدی و نیازمندی های پروژه مشخص می شوند. بعد از آن، به جمع آوری و بررسی اولیه داده ها خواهیم پرداخت تا با ساختار و ویژگی های آن ها آشنا شویم. تحلیل اولیه داده ها کمک می کند تا نواقص و مشکلات موجود در داده ها را شناسایی کرده و استراتژی های مناسب برای پیش پردازش داده ها را برنامه ریزی کنیم. در نهایت، نتایج این فاز به ما کمک خواهد کرد تا مسیر درست برای مراحل بعدی پروژه را تعیین کنیم.

۱-۲. شناسایی دادهها

شناسایی دادهها یکی از مراحل ابتدایی و حیاتی در فاز اول متدولوژی CRISP-DM است. در این مرحله، به جمعآوری و بررسی اولیه دادهها میپردازیم تا ساختار، کیفیت و ویژگیهای کلیدی آنها را درک کنیم. این شناخت اولیه به ما کمک میکند تا مشکلات احتمالی را شناسایی کرده و استراتژیهای مناسب برای پردازش و تحلیل دادهها را تعیین کنیم.

۱-۲-۱. ستون اول؛ Pregnancies

این ویژگی نشاندهنده تعداد بارداریهای قبلی هر زن در دیتاست است. تعداد بارداریها می تواند به عنوان یک عامل خطر برای دیابت نوع ۲ باشد، زیرا تغییرات هورمونی و فیزیولوژیکی در دوران بارداری ممکن است بر سیستم متابولیکی تاثیر بگذارد.

۲-۲-۲. ستون دوم؛ Glucose

این ویژگی نشاندهنده غلظت گلوکز پلاسما در دو ساعت پس از انجام آزمایش تحمل گلوکز خوراکی (mg/dl) است. گلوکز بالا میتواند نشاندهنده مشکلات متابولیسم قند و احتمال دیابت باشد. این شاخص یکی از مهمترین ویژگیها برای تشخیص دیابت است.

۱-۲-۳ ستون سوم؛ Blood Pressure

این ویژگی نشاندهنده فشارخون دیاستولیک (mm Hg) است. فشارخون بالا ممکن است با افزایش خطر دیابت و بیماریهای قلبی مرتبط باشد. بررسی فشارخون به عنوان یک ویژگی

کلیدی در ارزیابی سلامت قلب و عروق اهمیت دارد.

۱-۲-۴ ستون چهارم؛ Skin Thickness

این ویژگی نشاندهنده ضخامت پوست در محل سه سر (mm) است. ضخامت پوست می تواند با چاقی و مقاومت به انسولین مرتبط باشد. این ویژگی به عنوان یک نشانگر برای ارزیابی وضعیت چربی بدن و ذخایر انرژی بدن اهمیت دارد.

۱-۲-۵ ستون پنجم؛ Insulin

این ویژگی نشاندهنده سطح انسولین سـرم در دو سـاعت پـس از آزمـایش (mu U/ml) است. سطح انسولین میتواند نشاندهنده عملکرد پانکراس و مقاومت بـه انسـولین باشـد. ایـن ویژگی میتواند به شناسایی مشکلات در تولید یا استفاده از انسولین کمک کند.

۶-۲-۴. ستون ششم؛ BMI

شاخص توده بدنی (BMI) به صورت وزن تقسیم بر قد محاسبه می شود. BMI بالا می تواند نشانه ای از چاقی و خطر بالای دیابت باشد. این شاخص یکی از معیارهای مهم برای ارزیابی وضعیت بدنی و چاقی است.

۱-۲-۷. ستون هفتم؛ Diabetes Pedigree Function

این ویژگی نشان دهنده احتمال ارثی دیابت است و بهار ثبردن دیابت در خانواده را نشان

می دهد. این فاکتور نشان دهنده ریسک ارثی برای دیابت است و می تواند به تشخیص افرادی که به طور ژنتیکی مستعد دیابت هستند کمک کند.

۸-۲-۸ ستون هشتم؛ Age

این ویژگی سن فرد را نشان میدهد. سن بالاتر میتواند با افزایش خطر دیابت مرتبط باشد. بررسی سن بهعنوان یک فاکتور مهم در ارزیابی ریسک بیماریهای مختلف، از جمله دیابت، اهمیت دارد.

۹-۲-۹. ستون نهم؛ Outcome

این ویژگی خروجی که ستون هدف نامیده می شود، نشان دهنده وضعیت دیابت فرد است (۰ برای عدم ابتلا و ۱ برای ابتلا به دیابت). این فیلد برچسب هدف است و نشان می دهد آیا فرد دیابت دارد یا خیر.

۱-۳. تشخیص خطایا نویز

تشخیص و تصحیح خطا و نویز در دادهها یکی از مراحل حیاتی در پیشپردازش دادهها است. مقادیر غیرمنطقی یا خارج از محدودههای مجاز باید شناسایی و تصحیح شوند تا از تأثیر منفی آنها بر مدلهای پیشبینی جلوگیری شود.

شکل ۱ - ۱ مقادیری که ویژگیها نمیپذیرند.

Blood Pressure	Glucose	Pregnancies
صفر و منفی	منفی و صفر	منفی و بازه بیشتر از ۱۷
BMI	Insulin	Skin Thickness
کمتر از ۱۰	صفر	صفر
Outcome	Age	Diabetes Pedigree Function
مقادیر متفاوت از اعداد ۰ و ۱	کمتر از ۲۱	کمتر از صفر و بیشتر از ۲.۵

۴-۱. ساختار کلی پروژه

در فصل اول این پروژه، به بررسی و اجرای فاز اول متدولوژی CRISP-DM یعنی درک کسبوکار و داده، پرداختیم. ابتدا با تعریف اهداف کسبوکار و تحقیق، سؤالات کلیدی و نیازمندیهای پروژه را مشخص کردیم. سپس به شناسایی و بررسی ویژگیهای مختلف دیتاست دیابت سرخپوستان پیما پرداخته و هر ویژگی را به طور جداگانه توضیح داده شد. اطلاعات به دست آمده در این مرحله، پایهای قوی برای مراحل بعدی پروژه فراهم می کند.

فصل ۲

آمادهسازی داده

۱-۲. مقدمه

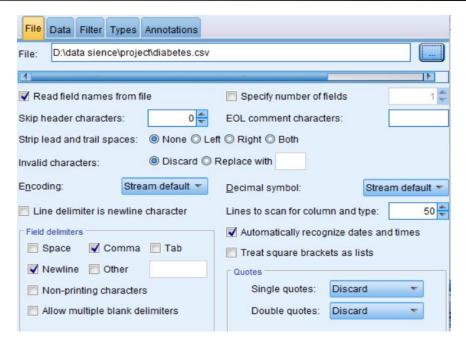
در فصل دوم این پروژه، به مرحله آمادهسازی دادهها میپردازیم. آمادهسازی دادهها شامل مجموعهای از فعالیتهاست که بهمنظور بهبود کیفیت دادهها، افزایش دقت مدلها و کاهش نویز و خطاهای موجود انجام میشود. در این فصل تکنیکهای مختلف پیشپردازش دادهها را به کار خواهیم گرفت تا دادهها را برای تحلیل و مدلسازی آماده کنیم.

ابتدا دادهها را وارد و سپس به پاکسازی دادهها خواهیم پرداخت که شامل شناسایی و حذف دادههای گمشده و نویزهای موجود در دیتاست می شود. سپس به نرمالسازی و استانداردسازی ویژگیها می پردازیم تا مقادیر هر ویژگی در محدوده مناسب قرار گیرد.

۲-۲. واردکردن داده

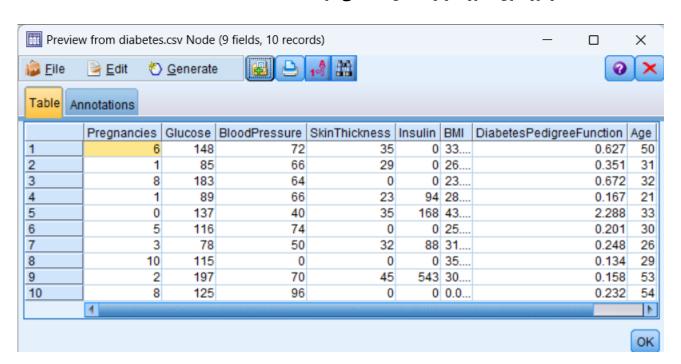
ابتدا دیتاست مربوط به دیابت سرخپوستان پیما را از سایت Kaggle دریافت می کنیم که یک فایل با یسوند csv به ما می دهد که شامل ۹ ویژگی و ۷۶۸ رکورد است.

سپس باید این فایل csv را در IBM وارد کنیم، با استفاده از تب Source، ابزار IBM را به محیط کار اضافه کرده و به فایل Csv متصل می کنیم.

شکل ۱-۲. Import کردن دادهها در IBM

۱۰ رکورد اول بصورت زیر نمایش داده میشوند:

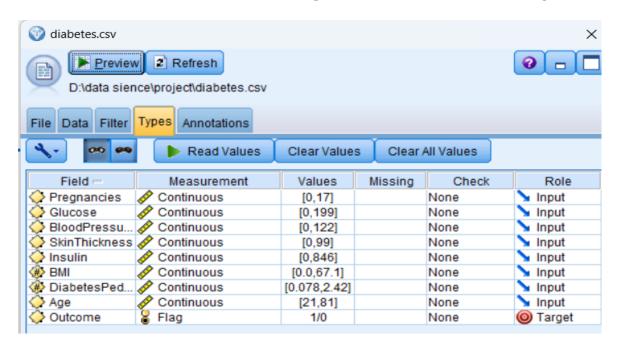
شکل ۲-۲. ۱۰ رکورد اول دیتاست

مرحله بعد پس از وارد کردن داده، مشخص کردن Data Type دادهها است:

جدول ۲-۱. نوع داده بر اساس تعریف آنها

Blood Pressure	Diabetes Pec	digree Function	Glucose	Pregnancies
Continuous	Con	tinuous	Continuous	Continuous
Skin Thickness	Outcome Insulin		BMI	Age
Continuous	Flag	Continuous	Continuous	Continuous

اما نوع دادهای که نرمافزار IBM به ما نشان می دهد:

شکل ۲-۲. نوع داده وارد شده در IBM

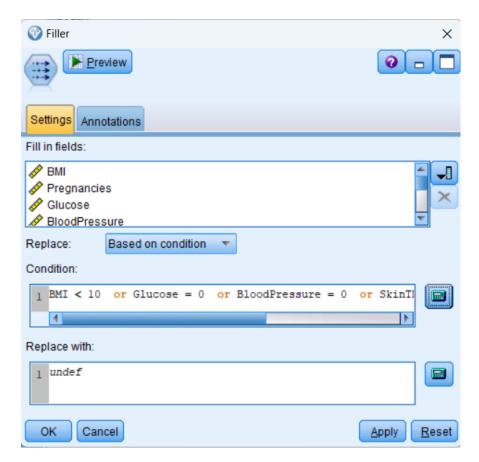
۲-۳. ساختاربندی و مجتمع کردن داده

در این پروژه نیازی به ساختاربندی و مجتمع کردن داده نداریم؛ زیرا دادهها پراکنده نیستند و در یک دیتاست ذخیره شدهاند.

۲-۴. رفع خطایا نویز

در این مرحله با کمک جدول ۱_۱ و نوع توزیع میتوانیم به شناسایی و بررسی نویز و خطا بپردازیم و سپس در مراحل بعد آن را رفع بپردازیم و سپس با کمک ابزار Filler نویز یا خطا را مشخص و سپس در مراحل بعد آن را رفع می کنیم.

شکل ۲-۴. مشخص کردن نویز و خطا با استفاده از ابزار Filler

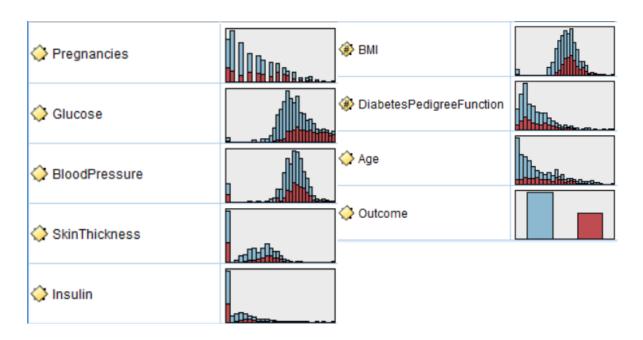
۵-۲. شناسایی دادههای پرت

۱-۵-۱. تشخیص توزیع دادهها

اولین گام اجرایی در شناسایی دادههای پرت، مشخص نمودن توزیع دادهها است؛ بنابراین در این مرحله دوراه برای شناسایی توزیع دادهها وجود دارد:

۲-۵-۱. روش اول؛ شناسایی با کمک نمودار

در این روش با استفاده از ابزار Data Audit در تب Output به صورت چشمی با استفاده از نمودار می توانیم توزیع داده هارا مشاهده کنیم.

شكل ۲-۵. نمايش توزيع دادهها با كمك Data Audit

با کمک این روش می تواند تشخیص داد که ویژگیهای BMI ،BloodPressure ،Glucose با کمک این روش می تواند تشخیص داد که ویژگیهای دارای توزیع نرمال هستند.

۲-۵-۲. روش دوم؛ با استفاده از ابزار Sim Fit

برای تشخیص توزیع ویژگیها در این روش از ابزار Sim Fit در تب Output و با استفاده از دو آزمون کولموگروف_اسمیرنوف و اندرسون دارلینگ متوجه نوع توزیع هر یک از ویژگیها می شویم:

Field	Storage	Status	(1)	Distribution
Pregnancies	Integer	Ø		Exponential
Glucose	Integer	Ø		Normal
BloodPressure	Integer	Ø	6	Normal
SkinThickness	Integer	Ø	100	Exponential
Insulin	Integer	Ø		Exponential
BMI	⊕ Real	Ø		Normal
DiabetesPedigr	. Real	Ø		Lognormal
Age	Integer		(5)	Lognormal
Outcome	Integer	Ø		Categorical

شکل ۶-۲. تشخیص توزیع ویژگیها با استفاده از ابزار Sim Fit

با استفاده از این دو روش متوجه می شویم که ویژگیهای BloodPressure، Glucose، BMI دارای توزیع نرمال هستند.

۲-۵-۲. شناسایی تعداد دادههای پرت

میتوان با استفاده از Data Audit و سپس در تب Quality با تنظیم روش ۳ تا ۵ سیگما یا

۱.۵ تا ۳ IQR (بسته به توزیع داده) داده های پرت و خیلی پرت را برای هـر موءلفـه مشـاهده کرد.

Field -	Measurement	Outliers	Extremes
Pregnancies	Continuous	4	0
Glucose	Continuous	5	0
BloodPressu	Continuous	35	0
SkinThickness	Continuous	1	0
Insulin	Continuous	15	3
⊕ BMI	Continuous	14	0
DiabetesPed	Continuous	7	4
Age	Continuous	5	0
Outcome	🖁 Flag		

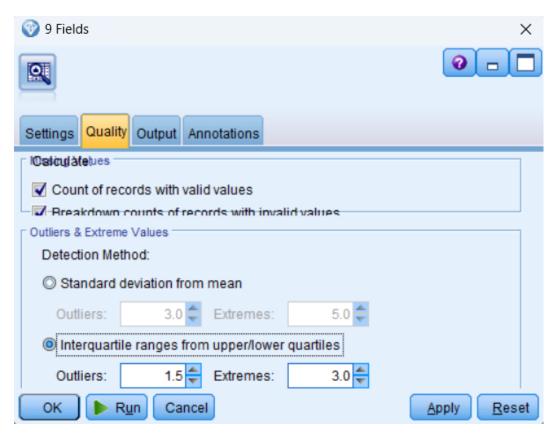
شکل ۲-۲. دادههای پرت و خیلی پرت با استفاده از روش ۳ سیگما

Field =	Measurement	Outliers	Extremes
Pregnancies	Continuous	4	0
Glucose	Continuous	5	0
BloodPressu	Continuous	10	35
SkinThickness	Continuous	1	0
Insulin	Continuous	26	8
⊕ BMI	Continuous	18	1
DiabetesPed	Continuous	23	6
Age	Continuous	9	0
Outcome	🖁 Flag	-	-

شکل ۲-۸ دادههای پرت و خیلی پرت با روش ۱.۵ تا ۳ IQR

۲-۵-۳. استفاده از روش ۱.۵ تا ۳ IQR

برای مؤلفههای Pregnancies ،Skin Thickness ،Insulin با استفاده از IQR ۳ با استفاده از IQR ۳ تا ۹ Audit مدیریت می کنیم:

شکل ۹-۲. تنظیم ۱.۵ تا ۳ IQR در Data Audit

سپس برای مؤلفههای فوقالذکر از طریق Actionهایی گه در شکل زیر نمایشداده شده است سویر نود Outlier & Extreme را ایجاد می کنیم:

Field =	Measurement	Outliers	Extremes	Action
Pregnancies	Continuous	4	0	Coerce
Glucose	Continuous	5	0	None
BloodPressu	Continuous	10	35	None
SkinThickness	Continuous	1	0	Coerce
Insulin	Continuous	26	8	Coerce
⊕ BMI	Continuous	18	1	None
DiabetesPed	Continuous	23	6	None
Age	Continuous	9	0	None
Outcome	🖁 Flag	-		

شکل ۱۰۰۰. مدیریت دادههای پرت و خیلی پرت مؤلفههای غیرنرمال

۴-۵-۲. استفاده از روش ۳ تا ۵ سیگما

حال برای مؤلفههایی که دارای توزیع نرمال و لاگ نرمال هستند از این روش استفاده میکنیم.

Field =	Measurement	Outliers	Extremes	Action
Pregnancies	Continuous	0	0	None
Glucose	Continuous	5	0	Nullify
BloodPressu	Continuous	35	0	Coerce
SkinThickness	Continuous	1	0	None
Insulin	Continuous	0	0	None
⊕ BMI	Continuous	14	0	Coerce
DiabetesPed	Continuous	7	4	Coerce outliers / nullify extremes
Age	Continuous	5	0	Coerce
Outcome	🖁 Flag			

شکل ۱۱-۲. مدیریت دادههای پرت و خیلی پرت مؤلفههای نرمال و لاگ نرمال

حالا کار شناسایی دادههای پرت به پایان میرسد.

۶-۲. شناسایی دادههای مفقوده

۱-۶-۱. تشخیص توزیع دادهها

ازآنجایی که قبل از عمل شناسایی دادههای پرت ما توزیع داده هارا مشاهده کردیم اکنون بعد عمل شناسایی دادههای پرت و مدیریت آنها بار دیگر باید بهوسیله Sim Fit توزیع داده هارا مشاهده کنیم.

Field	Storage	Status	<u></u>	Distribution
Pregnancies		Ø		Exponential
Glucose	Integer	Ø		Lognormal
BloodPressure	⊕ Real	Ø		Weibull
SkinThickness	⊕ Real	Ø		Normal
Insulin	⊕ Real	Ø		Normal
BMI	Real	Ø		Normal
DiabetesPedigree	Real	Ø		Lognormal
Age	Real	Ø		Lognormal
Outcome	Integer	Ø		Categorical

شكل ۲ ۱-۲. نمايش مجدد توزيع دادهها با Sim Fit

۲-۶-۲. شناسایی درصد دادههای مفقوده

ابتدا با استفاده از Data Audit، درصد داده های مفقوده هر فیلد را بررسی می کنیم.

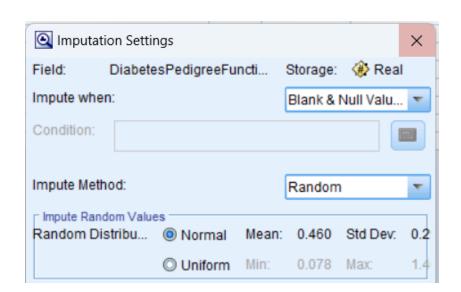
Field =	Measurement	Outliers	Extremes		% Complete	Valid Records	Null Value
Pregnancies	Continuous	0		0	100	768	0
Glucose	Continuous	0		0	100	768	0
BloodPressu	Continuous	0		0	100	768	0
SkinThickness	Continuous	0		0	99.87	767	1
Insulin	Continuous	0		0	98.958	760	8
⊕ BMI	Continuous	0		0	100	768	0
DiabetesPed	Continuous	0		0	100	768	0
⊕ Age	Continuous	0		0	100	768	0
Outcome	🖁 Flag	-			100	768	0

شکل ۲-۱۳ در صد دادههای مفقوده مؤلفهها

واضح است که ما برای ویژگیهای Diabetes Pedigree Function و داده مفتوده را انجام دهیم. مفتوده داریم؛ بنابراین می بایست تنها برای این ویژگیها مدیریت داده مفتوده را انجام دهیم.

۳-۶-۳. استفاده از روش Random-Normal

برای ویژگیهایی که نرمال یا لاگ نرمال هستند؛ یعنی مؤلفههای Diabetes Pedigree برای ویژگیهایی که نرمال یا لاگ نرمال هستند؛ یعنی مؤلفههای Age ،BMI ،BloodPressure، Glucose ، Function

در نهایت سوپر نود Missing value imputation را ایجاد می کنیم و اگر با Missing value imputation مشاهده کنیم دیگر داده مفقودهای نداریم و تمام فیلدها ۱۰۰ درصد پر شدهاند.

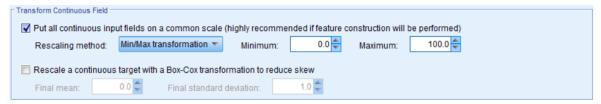
Field =	Measurement	Outliers	Extremes		% Complete	Valid Records	Null Value
Pregnancies	Continuous	0		0	100	768	0
Glucose	Continuous	0		0	100	768	0
BloodPressu	Continuous	0		0	100	768	0
SkinThickness	Continuous	0		0	100	768	0
Insulin	Continuous	0		0	100	768	0
⊕ BMI	Continuous	0		0	100	768	0
DiabetesPed	Continuous	0		0	100	768	0
♠ Age	Continuous	0		0	100	768	0
Outcome	🖁 Flag	-			100	768	0

شکل ۱۴_ ۲. نمایش مدیریت داده های پرت و مفقوده کل مولفه ها

در اینجا کار مدیریت و شناسایی دادههای مفقوده به پایان میرسد. طی این فرایند، دادههای مفقوده شناسایی و با استفاده از روشهای مناسب جایگزین شدند تا از تأثیر منفی آنها بر تحلیلها و مدلسازیهای آینده جلوگیری شود.

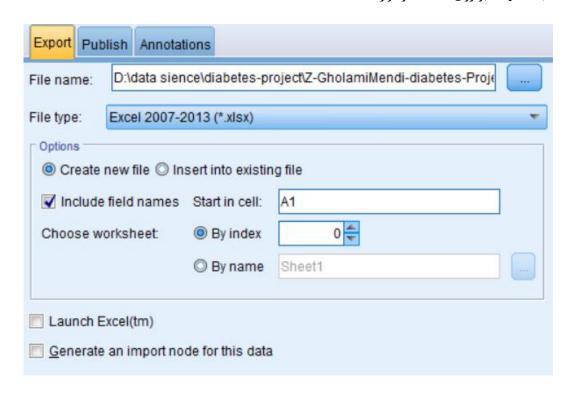
۲-۷. هم مقیاس سازی دادهها

در این بخش به مقیاس سازی دادهها پرداخته می شود روشهای مختلفی برای مقیاس سازی وجود دارد، از جمله نرمالسازی و استانداردسازی که در این پروژه از روش نرمالسازی برای هم مقیاس سازی دادهها استفاده کردهام؛ زیرا نرمالسازی، دادهها را به یک محدوده مشخص مانند [0,100] تبدیل می کند.

شکل ۲۵_۲.هم مقیاس سازی با روش Min/Max

و در آخر نیاز است که از دادههای تمیز شده خروجی اکسل بگیریم، برای این کار کافیست ابزار Excel را از تب Export بر روی صفحه کار قرار داده:

شكل ۱۶_۲. گرفتن خروجی برای نرم افزار Excel

نتيجهگيرى

در این فصل به آمادهسازی دادهها که شامل مدیریت نویز، شناسایی دادههای پرت، مدیریت دادهها است دادههای پرت، مدیریت دادههای مفقوده و هممقیاسسازی دادهها است؛ پرداختیم، تشخیص ناهنجاری و مدیریت دادههای نامتوازن را میبایست؛ ولی به علت اینکه آموزش داده نشده است به زمان دیگر موکول شد.